

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aristophanis Comoediae Undecim

Graece Et Latine, Ad fidem optimorum Codicum MSS. emendatae cum nova octo Comoediarum interpretatione Latina, & notis ad singulas ineditis Stephani Bergleri nec non Caroli Andreae Dukeri ad quatuor priores. Accedunt Deperditarum Comoediarum Fragmenta, A Theod. Cantero Et Gul. Coddæo Collecta, ...

Aristophanes

Lugduni Batavorum, MDCCLX

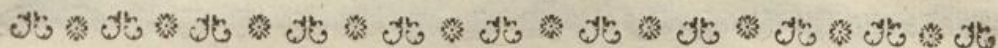
Actus secundi scena prima

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1115](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1115)

ACTUS SECUNDI

ΔΙΚΑΙΟΠΟΛΙΣ, ΧΟΡΟΣ, ΜΗΤΗΡ, ΘΥΓΑΤΗΡ.

ΔΙΚ. Εὐφημεῖτε, βίφημεῖτε.

ΧΟΡ. Σίγα πᾶς. ἠκύνσαστ' ἄνδρες ἄρα τ' βίφημίας; Οὐτ' αὐτός ἐστιν ὄν ζητῆμιν. Ἀλλὰ δεῦρο πᾶς Ἐκποδών· θύσον γ' ἀγῆς, ὡς ἔοικ', ἐξέρχε'.

240 ΔΙΚ. Εὐφημεῖτε, βίφημεῖτε.

Πρόσιθ' ὡς τὸ πρόσθεν ὀλίγον ἢ κενηφόρ'.

Ὁ Ξανθίας τ' Φαλλὸν ὀρθὸν γησάτω.

ΜΗΤ. Κατάθε τὸ κενὸν, ὦ θύγατερ, ἴν' ἀπαρξώμεθα.

ΘΥΓ. ὦ μῆτερ, ἀνάδ' δεῦρο τ' ἐτνήρυσιν,

245 ἴν' ἔτι καταχέω ἔ' λατῆρ' τετχι.

ΔΙΚ. Καὶ μὲν κελόν γ' ἔσ', ὦ Διόνυσε δέσποτα,

Κεχειρομύτως σοι πλώδε πλώ πιμπλώ ἔμε

Πέμφαντα, καὶ θύσαντα μὲ τ' οἰκετῶν,

Ἄγαγῆν τυχεράς τὰ κατ' ἀγῆς Διονύσια,

250 Στραπᾶς ἀπαλαχθέντα, τὰς σπονδάς δέ μοι

Καλῶς ξυμνεγκεῖν τὰς τελακοντύπιδας.

ΜΗΤ. Ἄγ', ὦ θύγατερ, ὅπως τὸ κενὸν καλὴ καλῶς

Οἴσθ, βλέπτεσα θυμβροφάγον ὡς μακάρι'.

Ὅστις σ' ὀπύσθ, καὶ κποιήσθ) γαλᾶς

255 Σὲ μηδὲν ἦπον βδεῖν, ἐπειδὴν ὄρθε' ἢ

Πρόβαινε, καὶ τὰ χλω φυλάττω' σφόδρα,

Μὴ τις λαθῶν σε πέριτράγη τὰ χερσία.

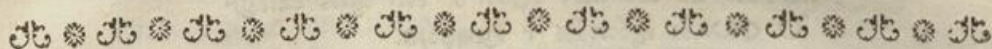
ΔΙΚ.

vf. 236. Εὐφημεῖτε] Hoc Dicaeopolis dicit sacrificans; nam Dionysia celebrat. Supra idem dicebat: ἐγὼ δὲ σολήμα καὶ κακῶν ἀπαλλαγῆς ἔξω τὰ κατ' ἀγῆς εἰσιῶν Διονύσια, vf. 200.

vf. 238. Ἄλλα δεῦρο πᾶς] Supra vf. 203. τῆδε πᾶς ἔπευ. vf. 241. Πρόσιθ' ὡς τὸ πρόσθεν] Ὡς pro πρόσ· supra paulo aliter vf. 43. πᾶσιτ' εἰς τὸ πρόσθεν.

Ibid. Ἡ κενηφόρ'] Virgines, & quidem, ut Scholiastes ait, nobiliores, gestabant canistra in Dionysis. Thucydides VI. Τὴν ἀδελφὴν γὰρ αὐτῆς κέρην ἰσχυροτάτην αὐτὴ καὶ αὐτὴν οἴσασαν ἐν πομπῇ αὐτῇ, ἀπῆλθασαν λίγοντες, ἠδὲ ἰσχυροτάτην τὴν ἀρχὴν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αἶμα· δοροσὴν ἐπιτὴν Harmodii virginem, cum Hipprias & Hipparchus iussissent venire ad ferendum canistrum, in quadam pompa; adierunt, dicentes, se omnino non iussisse, quia non esset digna. vf. 242. Τὸν φαλλόν] Penis est coriaccens, aut pertica

appensum habens eiusmodi penem. Adhibentur autem Phalli in Bacchi sacris, & originem traxerunt ex Aegypto, ut alia pleraque religionis Graecanae. Herodotus in Euegerpe: Τὴν δὲ ἄλλην ἀνάγκη ὀρθὴν τῶ Διονύσι οἱ Αἰγύπτῳ, πάλιν χεῖρῶν, κατὰ ταυτὰ σχεδὸν πάντα τοῖς Ἕλλησι· ἀπὸ τῶ φαλλῶν, ἀλλὰ σοι ἐστὶ ἐξουρημία, ἔσον τε πηχυαία ἀγάλματα νεοσπασα, τὰ περιφορῆσι κατὰ τὰς κόμας τὰ γυναικῶν, νύκτι τὸ αἰδοῖν, ἢ πολλὰ τῶ εἰασσον ἴον τὰ ἄλλα σώματα· περιπέτται δὲ αὐλῶς· αἱ δὲ ἴπονται αἰδέσασαι τὸν Διόνυσον. διότι δὲ μίξιν τε ἔχει τὸ αἰδοῖν, καὶ κενὴ μιν τε σώματα, ἔτι λέγεται περὶ αὐτῆς λεγόμεναι. Ἡδὲ ὡς δοκεῖ μοι Μελαμπους ὁ Ἀμυθῆσιος· αὐτὴς θυσιῆς ταύτης ἐκ αἶμα ὄδασ ἀλλ' ἑμπύσιος· Ἐλπίσι γὰρ δὲ Μελαμπους ἐστὶ ὁ ἐρηγοσόμενος τῶ Διονύσι τῆνομα, καὶ τὴν θυσίην καὶ τὴν πομπὴν αὐτῆς φαλλῶν· Reliquam solemnitate agitans Baccho Aegyptii eodem fere modo, quo Graeci, nisi quod

SCENA PRIMA.

DICAEOPOLIS, CHORUS, MATER, FILIA.

DIC. Ore favete, ore favete.
CHOR. Silete omnes. Audistisne hunc faventiam imperare?
 Hic est ipse quem quaerimus. Sed huc omnes
 Decedite. nam, ut videtur, iste homo sacrificaturus prodit.

240 **DIC.** Ore favete, ore favete.
 Procede paulo ulterius (*I prae*) tu canistrifera:
 Xanthias autem Phallum erectum statuat.

MAT. Depone canistrum, ô filia, ut libemus.

FIL. Mater, da mihi trullam,

245 Ut pulve perfundam hanc placentam.

DIC. Aequum sane est, ô magne Dionysê,

Me animo grato hanc pompam tibi

Mittentem, & sacrificantem cum domesticis,

Prosperè agitare Dionysia ruralia,

250 Militaribus miseriis liberatum, induciasque mihi

Tricennales bene cedere.

MAT. Fac, filia mea, ut canistrum bella belle

Portes, vultu austero, quasi thymbram (*Saturejam*) comedisses: ô quam
 beatus

Erit, qui te inibit, facietque ut mustelae

255 Non minus videantur pedere, quam tu, matutino tempore.

Progredere, & in turba fedulo cave,

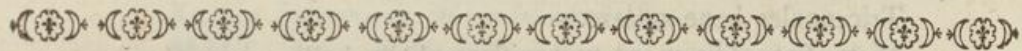
Ne quis clam tuum arrodât aurum.

DIC.

quod Porcos madant. Pro Phallis autem alia sunt ipsi ex-
 cogitata simulacra, quasi cubitalia, nervis moveri solita,
 quae circumferunt per vicos foeminae, habentia penem nu-
 tantem, haud multo minorem reliquo corpore: praecedunt au-
 tem tibicines, & illae sequuntur cantantes Bacchum. Cur
 autem majorem habeant penem, & illam corporis partem
 solum moveant, de ea re est narratio arcana. Videtur au-
 tem mihi Melampus Amythaonis F. non ignorasse haec sacra;
 Graecis enim Melampus ostendit Bacchi nomen, & sacra &
 Phalli pompam. Talia sere erant simulacra Priapi.
 v. 244. τὴν ἐπιρροῦσαν] Ab ἀρῶ, daurio, ut οὐκίωσις
 infra v. 1066. φῆς τὴν οὐκίωσις, ἢ οὐκίωσις.
 v. 249. Ἀζωγίαν] Supra v. 201.
 v. 251. Καλὸς ἔχουσι καὶ] In precationibus saepe po-
 nitur infinitivus absolutus; ut in Ranis v. 908. εἰσὶν μὲ τῶν

οὐκ ἐξῆν μυστρίαν.
 v. 253. Βλῆπυσα θυμφορέζον] Comica phrasia. Vide
 in Equit. v. 628.
 v. 254. κἀποθήσεται γὰρ] Videbatur dicturus: καὶ
 ἐκποθήσεται οὐ παῖδας pro: καὶ ποιήσεται παῖδας ἐκ οὐ-
 & ex te procreabit liberos. Sed alio torfit orationem,
 quasi dicat: καὶ ποιήσεται τὰς γὰρ οὐκ ἐπὶ τὸν οὐκ ἐπὶ.
 quae & ipsa tamen oratio perversa est; nam dicen-
 dum videtur fuisse: καὶ ποιήσεται οὐ μὲν οὐκ ἐπὶ τὸν οὐκ ἐπὶ.
 In Pluto v. 693. ἐπὶ τὸν οὐκ ἐπὶ τὸν οὐκ ἐπὶ τὸν οὐκ ἐπὶ.
 v. 256. Φυλάτῃσθαι] Infinitivus pro imperativo, ut
 saepe alias.
 v. 257. Μά τις] A furibus periculum fuisse in Scena,
 patet etiam ex Pace v. 730. ὡς εἰδῆσαι μάστιγα πρὸς τὸν
 σκηνῆς πλάτῃσι κλέπταις κηρύττειν καὶ καμπετεῖν.

- ΔΙΚ. ὦ Ξανθία, σφῶϊν δ' ἐστὶν ὄρθος ἐκλέεσθαι
 Ὁ Φαλλὸς ἐξόπιθε τὴν κατηφόρα.
- 260 Ἐγὼ δ' ἀκολουθῶν ἀσομαι τὸ Φαλλικόν.
 Σὺ δ', ὦ γύναι, θεῶ μ' ἀπὸ τῆς τέγυος· περθεῖα.
 Φαλῆς, ἑταῖρε Βακχεῖε,
 Σύγκωμε, κλισοειπλάνη-
 τε, μοιγέ, παιδεραστά.
- 265 Ἐκίω σ' ἐτὶ προσῖποι ἐς
 Τὸν δῆμον ἐλθῶν ἀσομεν,
 Σποιδὰς ποιησάμεν ἑμαυ-
 τῶν, παραγμάτων τε, καὶ μαχῶν,
 Καὶ Λαμάχων ἀπαλλαγείς.
- 270 Πολλῶν γὰρ ἐστὶν ἠδίων, ὦ Φαλῆς, Φαλῆς,
 Κλέπυσσαν βύροντ' ὠκεῖον ὕληφόρον,
 Τῷ Στερυμώδῳ Θεῶντι ἐκ τῆς Φελλέως,
 Μέσιω λαβόντ' ἄρανα, κατα-
 βαλόντ' αὖ καταγαργίον, ὦ
- 275 Φαλῆς, Φαλῆς.
 Ἐὰν μεθ' ἡμῶν ξυμπῆς, ἐκ κραιπάλης
 Ἐσθελ ἐβλίως ῥοφήσεις τρέβλιον,
 Ἦ δ' ἀσπίς ἐν τῶν Φεφάλω κρεμήσει.

A C T U S S E C U N D I

ΧΟΡΟΣ, ΔΙΚΑΙΟΠΟΛΙΣ.

- ΧΟΡ. Οὗτος αὐτός ἐστιν, ἕστος.
- 280 Βάλλε, βάλλε, βάλλε, βάλλε,
 Παῖε, παῖε τὴν μαρόν.
 Οὐ βαλεῖς ἂν, ἔ βαλεῖς;
 ΔΙΚ. Ἠγάκεις, τῆτι πῆ ἐστι; τὴν χύτραν συντείψετε.

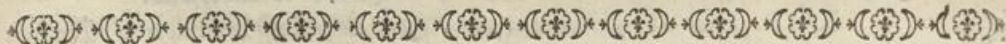
ΧΟΡ.

vf. 265. Ἐκίω σ' ἔτι] Sextus erat annus Belli Pelo-
 ronnesiaci; infra vf. 890. ἦκουσαν ἑλθεῖν μέλις ἐπιποθιμίνην.
 Ibid. & seq. Προσῖποι, ἐς τὸν δῆμον ἐλθῶν ἀσομεν] Eu-
 rip. in Hercule Furente vf. 524. ὡς ἀσμενός σ' ἰουίδον
 ἐς φάσθαι μολῶν. Quam libens te aspicio, postquam in lucem
 veni.

vf. 268. & 269. Μαχῶν καὶ Λαμάχων] Infra vf. 1070.
 ἰὼ πόντοι τε καὶ μάχαι καὶ Λαμάχοι. Erat Lamachus unus
 ex ducibus apud Athenienses; & vere ἐπώνυμος. nam

cupiebat praelia & bella, ut ex praefectura lucrum
 caperet: λαμάχος autem vi etymologiae idem est quod
 βαλέμαχος. ut ipse Comicus indicat in Pace vf. 129.
 & seq. nam λῶ est volo, ut infra vf. 766. & seq.
 vf. 272. Θεῶντι] Ancillae nomen a patria. In Pace
 vf. 1139. τὴν Θεῶντι καίαν. Vide in Thesm. vf. 286.
 Φελλεύς autem vocatur locus asper, & videtur in Li-
 tica locus aliquis proprie ita dictus fuisse. Vide in Nub.
 vf. 71.

- Dic. Vos, ô Xanthia, erectum tenere oportet
Phallum pone canistriferam;
266 Ego autem subsequens cantabo phallicum carmen.
Tu vero, uxor mea, de tecto specta. Procede
Phalle, Baccho amice,
Comissator, noctiva-
ge, adulter, puerorum amator.
265 Sexto demum anno te alloquor, in
Pagum meum reversus lubenti animo,
Postquam inducias pactus sum mihi
Ipsi, bellis & praeliis,
Et Lamacho solutus.
270 Multo enim jucundissimum est, ô Phalle, Phalle,
Si quis inveniens lignatricem maturam viro, furantem ligna
Ex Phelleo, Strymodori *inquam* ancillam,
Mediam corripiat, tollat, humique de-
jiciat, & ibidem permolat, ô
275 Phalle, Phalle.
Si vero potaveris nobiscum, hesterno vino gravis
Mane pacis catinum forbebis,
Clypeus autem in fumo pendebit.

SCENA SECUNDA.

CHORUS, DICAEOPOLIS.

- CHOR. **C**HOR. **I**ste ipse est, iste;
280 **J**aculare, jaculare saxis,
Percute, percute impurum illum.
Annon jaculaberis, nonne?
DIC. ô Hercules, quid hoc est? num ollam frangetis?

CHOR.

vf. 273. Μίσση λαβόντ' ἄρματα, καταβαλόντα] Aelianus
Epist. 9. ἐπέλυσσεν δ' ἐν τῆν — ὀφθαλμοῦ — ἀρμίνῃ — μέ-
σση, ἔπειτα ἴβησιν εἰς τὸ κλιθεῖν ἔχουσιν τῆς σπυδῆς.

vf. 274. Κατατριχοντοῖσαι] Vox Comicae licentiae, ut
κατατριχοντοῖσαι in Equit. vf. 1335.

vf. 278. Ἡ δ' ἀσπίς ἐν φελέῳ κρημύσεται] In Avibus
vf. 435. ἄρα δὲ σὺ καὶ σὺ τῆν πανοπλίαν πάλιν ταύτην λα-
βόντα, κρημύσεταιί τ' ἔχει γὰρ εἰς τὴν ἰσθμὸν εἶσθαι. Euripi-

des: Ἐρμῆϊον πάλιν πρὸς Ἀθῆνας Περικίον ἐκρημύσεται.
Thressam peltam ad Minervae thalamos columnis fultis sus-
pendens.

vf. 280. Βάλλε] Euripides in Rheso vf. 675. Ἐα, Ἐα,
βάλλε, βάλλε, βάλλε, βάλλε. Θεῖν, θεῖν. Dum autem
peregit sacra Dicaeopolis, continuit se Chorus; nunc
eum aggreditur, puniturus quod pacem fecit: deinde
causam dicit Dicaeopolis.